

Жоба туралы қысқаша ақпарат

Жоба аты	АР26100595 «Марқакөл қазаншұңқырының археологиялық ескерткіштері мен мәдени мұрасы: пәнаралық және кешенді зерттеу»
Жоба өзектілігі	Қазақ Алтайының биік таулы аймағында орналасқан Марқакөл жағалауындағы қола дәуірінен ортағасырларға дейінгі сақталу мүмкіндігі жоғары археологиялық ескерткіштерді және жәдігерлерді жаратылыстану ғылымдарының мүмкіндіктерін пайдалана отырып пәнаралық тұрғыда зерттеу нәтижесінде халқымыздың нақты мәдени құндылықтарын барынша насихаттауға мүмкіндік туады. Еліміздегі археологиялық ескерткіштердің ішінде тек тоң басқан Берел қорғандарынан ғана органикалық заттардың шірімей қатып, семіп қалған күйінде сақталып жетсе, ал біз қарастырып отырған шағын аймақта археологиялық қазба жұмыстары мүлде жүргізілмеген. Климаттық жағдайдың жаһандық өзгерісі құрлықтың басым бөлігіне бүгін де әсер етуде. Сондықтан да аса маңызды мәліметтер беретін археологиялық ескерткіштерден алынатын құнды артефактілерді құтқарып қалу жолындағы кезек күттірмейтін маңызды шараға осы жоба ұсынылып отыр.
Жоба мақсаты	Қазақ халқының арғы тегінің бастау мәні мен мағынасы болғандығын ғылыми тұрғыдан айқындау барысында климаты тым қатал, аса биік таулы шағын ғана локалды Марқакөл қазаншұңқырында орналасқан ежелгі және ортағасыр уақытында тіршілік жасаған тұрғындардың ескерткіштерін зерттей отырып көршілес өңірлердегі сол дәуірлердің ескерткіштерімен салыстыру арқылы мәдени байланыстарын, шаруашылық-мәдени дәстүрлерінің қалыптасу және даму ерекшеліктерін анықтау үшін археологиялық ескерткіштерін іздеу, есепке алу, құжаттау, кешенді және пәнаралық зерттеу және мәдени құндылықтарды қалпына келтіру жұмыстарын жүргізу.
Жоба міндеттері	Марқакөл қазаншұңқырында орналасқан ежелгі және ортағасыр ескерткіштерін жан-жақты пәнаралық тұрғыда зерттей отырып, осы күнге жеткен ұлттық мұрамызды қайта жаңғырту, тәлім алу, насихаттау ежелгі және ортағасыр көшпелілерінің қоғамдық дамуы мен қалыптасу үрдістерінің кешенді қалпына келтірілуі үшін, бірімен-бірі байланысты, әрі кезегімен келетін келесі тапсырмалар алға қойылды: - Қазақ Алтайының таулы биігінде орналасқан Марқакөл қазаншұңқырындағы археологиялық ескерткіштерді зерттеудің дереккөздік базасын дайындау; - Жоба тақырыбы бойынша деректер базасын толықтыру үшін, сонымен қатар сапалы материалдарға қол жеткізу үшін қатысушы ұжымның орындаушыларымен аталған аймақта кешенді археологиялық зерттеу жұмыстарын жүргізу; - Мәдени қабаты бар барлық ескерткіштер үшін абсолюттік мерзімін анықтау, барынша толық мағлұматтар алу мақсатында аралас кәсіп мамандарымен бірлесіп қосымша пәнаралық зерттеулер жүргізу; - Тарихи мұраны сақтау және алған білімді дәріптеу.
Күтілетін және қол	Күтілетін нәтижелер: Марқакөл қазаншұңқырының қола дәуірінен бастап ортағасырларға дейінгі археологиялық материалдарын жинау, жүйелеу, талдау, түсіндіру және қорыту бойынша жұмыс жүргізілетін

жеткізілген нәтижелер	болады, нәтижесінде ғылыми есеп, мақала жазылады. Жерлеу рәсімдері мен әр түрлі археологиялық кешендердің сәулеттік келбеті қайта жаңартылады. Аумақтағы тарих және мәдениет ескерткіштерін іздеу, табу, құжаттамалау және барлау, қазба бойынша кешенді дала жұмыстары жүргізіліп ескерткіштердің төлқұжаты, топографиялық жоспары жасалып картаға түсіріледі. Қола, ерте темір дәуірі, түркі кезеңі ескерткіштерінде кешенді қазба жұмыстары және шағын қазбалар жүргізіліп тың материалдар алынады. Қазақ Алтайы петроглифтер бойынша жаңа материалдармен толығып, жүйеленіп, талданады. Қол жеткізілген нәтижелер: Марқакөл қазаншұңқырында археологиялық барлау жұмыстары жүргізілді. Нәтижесінде бұрын белгісіз болып келген Бұғымүйіз I-II, Қарақаба, Балықты-Бұлақ I, IV, Кереские I-II, Саты, Төсқайын I-II, Гончаренко қорымдары ашылды. Әр қорым 4тен 50ге дейінгі аралықтағы әр түрлі уақытқа жататын ескерткіштерден тұрады. Барлық ескерткіштер археологиялық картаға енгізіліп, координаталары алынды. Сонымен қатар, қорымдардың жоспары жасалып, фотоға түсірілді.
Зерттеу тобы мүшелерінің аты-жөні, идентификаторлары (Scopus Author ID, Researcher ID, ORCID, бар болса) және сәйкес профильдерге сілтемелер	Омаров Гани Калиханович <i>Scopus Author ID:</i> 57192670652 https://drive.google.com/file/d/1wSULLeQqdg35VJcHxB3fRPLrTu114gL/view?usp=drive_link <i>Researcher ID:</i> FRD-5650-2022 https://www.webofscience.com/wos/author/record/26806043 <i>ORCID:</i> https://orcid.org/0000-0001-9142-8763 Константинов Никита Александрович <i>Scopus Author ID:</i> 56108268400 https://drive.google.com/file/d/1RyVcL7o24COBee0ItVpo-luJDUBKYpSp/view?usp=drive_link <i>Researcher ID:</i> C-1141-2013 https://www.webofscience.com/wos/author/record/562152 <i>ORCID:</i> https://orcid.org/0000-0002-8897-8454 Бесетаев Бауыржан Берканович <i>Scopus Author ID:</i> 57196189999 https://drive.google.com/file/d/1sd6E9Of_fw0GTvw71McU_EtA65SL-O72/view?usp=drive_link <i>Researcher ID:</i> AAD-5984-2019 https://www.webofscience.com/wos/author/record/2097955 <i>ORCID:</i> https://orcid.org/0000-0002-7993-5612 Шнайдер Светлана Владимировна <i>Scopus Author ID:</i> 56801877800 https://drive.google.com/file/d/1d2S0bbVSU7H2lt6ly18ZITMJwPLpBO-c/view?usp=drive_link <i>Researcher ID:</i> H-1242-2018 https://www.webofscience.com/wos/author/record/96930 <i>ORCID:</i> https://orcid.org/0000-0003-2230-4286 Сагындыкова Сымбат Темиргалиевна <i>Scopus Author ID:</i> 57753438600 https://drive.google.com/file/d/1TLO5YSbmXEtceIYELH3SM00yyVimH_Rz/view?usp=drive_link <i>Researcher ID:</i> HNM-6660-2023 https://www.webofscience.com/wos/author/record/38526844 <i>ORCID:</i> https://orcid.org/0000-0003-2202-214X

	Сапатаев Самат Абдиразакович <i>Scopus Author ID:</i> 57210747781 https://drive.google.com/file/d/1enz35bIf905G0GdOWzwLiYVGtO9jNV8E/view?usp=drive_link <i>Researcher ID:</i> AGW-2572-2022 https://www.webofscience.com/wos/author/record/3820393 <i>ORCID:</i> https://orcid.org/0000-0003-2873-5183 Куралова Зульфия Сеитбекқызы <i>Scopus Author ID:</i> 59745086000 https://drive.google.com/file/d/1ecs_LaHWU0PbO8ln4RbhFi3H09mAqtnf/view?usp=drive_link <i>ORCID:</i> https://orcid.org/0009-0007-9258-198X
Қолдану	Зерттеу нәтижелері «Археология» білім беру бағдарламасы бойынша археологиялық пәндерді оқыту үдерісінде қолданылады. Сондай-ақ алынған нәтижелер тарихи-мәдени мұраны қорғау саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру барысында пайдаланылуы мүмкін.
Приоритет в сравнении с реальными аналогами	Аналог жоқ
Жарияланымдар тізімі (URL, DOI көрсетілген)	Омаров Г.К., Бесетаев Б.Б. История археологического изучения Маркакольского района // Вестник КазНУ. Серия «История». Алматы: Казахский университет, 2025. № 4 (119). https://drive.google.com/file/d/1dabNWozNJYIsKmObHO3CZptGnZmtj31n/view?usp=drive_link
Патент туралы ақпарат	жоқ